

't ROS BIEKE

Een uitgave van de Koninklijke Imkervereniging De Rosse Bie

Jaargang 43 nr.4

juli – augustus 2019

Verantw. uitgever : H. Braet

Oude dijk 35

2300 Turnhout

Inhoud

Van A.V.I.B.

Wat doen we deze maand

Aanbod crocussen.

Nieuws uit Europa.

Oei, zwermneigingen, wat nu ?

Gezegde

Zijn lindebomen toxisch of ?

Te noteren

:

Ledenvergaderingen

Activiteiten 2019

Bee-Good.

De jacht op de Aziatische hoornaar is geopend.

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘

Afbeeldingen van bloemen voor bijen :

Moerasbloem

Witte klaver

Winterlindebloesem

Aster

⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘⌘

Overname van artikels is toegestaan mits schriftelijke toelating.

Van A.V.I.B.

Wat te doen deze maand:

De drachtperiode loopt stilaan op zijn einde, de slinger wordt bovengehaald en de potjes afgewassen. Traditioneel is op 21 juli de slingerdag. Maar afhankelijk van het weer en aanbod van nectar kan dit weken vroeger zijn.

Tijd ook om u te beraden over de bestrijding van de Varroa. Welke methode en welke eventuele producten zullen we gebruiken. Informeer je eerst goed!

<https://www.bijenhouders.nl/bijenwerk/15-juni-15-augustus-2019>

Deze week op de radio gehoord: weinig honing dit jaar, ook werd in de krant aandacht geschonken aan dit item.

Echter hoor ik van verschillende imkers een ander verhaal. Ook bij mij viel de oogst zeer goed mee. Misschien dat in bepaalde regio's het minder is.

<http://www.vilt.be/slechte-lente-zorgt-voor-catastrofale-honingoogst>

Nieuws:

De berichtgeving in het bijendossier heeft de Belgische gewasbeschermingsmiddelenindustrie de voorbije weken op de heupen gewerkt lees meer...

<http://www.vilt.be/gewasbeschermingsmiddelensector-bijen-doen-het-goed>

380 bijensoorten onder de loep: lees meer...

<https://stichtingagrifacts.nl/bijen-op-het-boerenland-doen-het-beter/>

Vermits de Vlamingen samen 124.000 hectare tuin hebben, goed voor negen procent van de grondoppervlakte, kunnen particulieren bijdragen aan de gezondheid van de bijenpopulatie met tuinplanten die om beurt bloeien van

lente tot herfst. Lees meer...

<http://www.vilt.be/vlaming-kan-in-eigen-tuin-bijen-grote-dienst-bewijzen>

dit najaar biedt AVIB vzw pakketjes krokussen aan voor
de inkers, buren, familie...

Krokussen zijn zeer goede stuifmeelleveranciers in het vroege voorjaar, wat zo essentieel is voor onze bijenvolken om een vlotte broedaanzet te bekomen. Je plant de knollen in de herfst (okt-nov) en je bekomt een kleurrijke tuin in februari en maart. Het is een zeer gemakkelijk plantje en jaarlijks komen de krokussen terug zonder ze te moeten opgraven en bewaren.

We kunnen de pakketjes (verpakt per 50 stuks) aanbieden aan 4 euro, kwaliteitsknollen van de grotere maat 8/9 gemengd en grootbloemig.

Te bestellen en te betalen vóór 15 augustus 2019.
Af te halen rond 1 oktober 2019

Verdere gegevens en info in de AVIB nieuwsbrief van Augustus 2019.
Men zegge het voort. Laat ons met zijn allen de oh zo belangrijke bijenweide
een beetje verbeteren

Het Permanent comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders van de Europese Unie krijgt deze dagen de wind van voren omdat het te weinig doet om de bijen te beschermen, door een te lakse houding rond het verbieden van bepaalde sproeistoffen. "Die perceptie klopt niet helemaal", zegt Maarten Trybou, diensthoofd Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen van de FOD Volksgezondheid. "De Europese Commissie zelf wil bijvoorbeeld wél snel vooruit gaan, maar een aantal lidstaten, vooral de grote landbouwlanden, gaan op de rem staan om hun landbouw, de motor van de voedselproductie, te beschermen."

België is één van de landen die eigenlijk het meest bekommerd zijn om de bescherming van (wilde) bijen in de natuur. "Het Belgische standpunt is dat we het voorstel van de Europese Commissie te weinig ambitieus vinden, maar omdat dit toch nog altijd een verstrenging inhoudt van het beleid, kunnen we dit toch steunen", zegt Trybou aan persagentschap Belga. "Nog heel wat andere landen hebben dezelfde positie als België, maar ons land is de enige lidstaat die daarnaast op nationaal vlak het 'Bee Guidance'-document uit 2013 van EFSA (European Food Safety Authority) al zoveel mogelijk toepast. Andere lidstaten willen hiervoor wachten op Europese besluitvorming, wat dan weer het voordeel heeft van harmonisatie."

Maarten Trybou denkt dat een doorbraak mogelijk is wanneer er nu een wetenschappelijke actualisatie zou komen van de 'Bee Guidance'. "Het is één zaak om strenge, wetenschappelijke normen op te leggen, maar ze moeten wel werkbaar blijven in de praktijk", zegt hij. "Je moet nagaan of een verbod ook

nuttig en nodig is. Het kan niet de bedoeling zijn gewasbeschermingsmiddelen te verbieden die niet schadelijk zijn voor bijen. Dat is net één van de argumenten die sommige EU-lidstaten aanhalen om op de rem te gaan staan. De Bee Guidance maakt het in sommige gevallen ook nog niet mogelijk om de precieze giftige gevolgen van het gebruik van pesticiden in te schatten. Door nieuwe wetenschappelijke inzichten mee te nemen, kan hieraan worden tegemoetgekomen."

Of er ook niet veel lobbywerk bij het tegenhouden van pesticidenverboden komt kijken, onder meer van de industrie die haar bestrijdingsmiddelen wil blijven verkopen? "Het staat in ons democratisch stelsel iedere lobbyorganisatie vrij om de lidstaten te benaderen", reageert Maarten Trybou. "Dit geldt niet alleen voor de industrie maar ook voor bijvoorbeeld milieuorganisaties. Elke lidstaat bepaalt hoe ze daar mee omgaat."

Er is ook veel kritiek op het gebrek aan transparantie over de Europese besluitvorming. Het is volstrekt onduidelijk welk standpunt elk land inneemt. "Voor een serene besluitvorming is het een voorwaarde dat de posities vertrouwelijk blijven", meent Trybou. "Die kunnen immers nog worden bijgestuurd tijdens discussies, net als het voorstel van de Commissie, afhankelijk van de aangehaalde bezorgdheden of argumentaties."

Volgens het diensthoofd bij de federale overheid draait de bescherming van de bijen niet rond de vraag of men strenger of minder streng gaat optreden tegen gewasbeschermingsmiddelen. "Men zal altijd strenger gaan optreden", besluit Trybou, "alleen gaat de discussie nu over de snelheid waarop. Daaromtrent verschillen lidstaten nog van mening. Een wetenschappelijke update van de Bee Guidance zou volgens mij een uitweg kunnen bieden uit de huidige patstelling."

Bron: Belga

Honingbij op moerasbloem

Oei zwermneigingen, wat nu?

Ineens kom je tot de ontdekking dat uw bijenvolk op zwermen staat, de bijen zitten in een overvolle kast en hebben moerdoppen aangemaakt. Je kan een kunstzwerm maken maar toch wil je het volk tot één volk behouden zodat je ook meer honing kunt oogsten.

Na toepassing van de methode-Demaree zal het bijenvolk **de indruk** hebben dat zij gezwermd hebben en zal de zwermneiging verdwijnen.

Methode-Demaree

- Verwijder overbevolkte kast van bodem en plaats een broedbak met opgewerkte ramen (OR) of waswafels in de plaats
- Verwijder 2 ramen uit het midden van deze lege broedbak en zet ze even aan de kant
- Verwijder uit de oorspronkelijke kast het raam waarop de koningin (Kg) zit plus een broedraam (beide met opzittende bijen)
- Plaats deze 2 ramen in de lege broedbak op de bodem in vervanging van de 2 eerder verwijderde ramen
- Leg hierop een koninginnenrooster
- Plaats een honingkamer op het rooster met lege OR of waswafels
- Plaats hierop de oorspronkelijk broedkamer waaruit je het raam met de Kg verwijderde
- Schuif de broedramen in de oorspronkelijke kast samen naar het midden toe en hang de 2 OR uit vorig punt in de kast, één aan elke buitenzijde van de romp
- Sluit de kast af zoals gewoonlijk

Voordeel:

- verhelpt de overbevolking, scheidt broed en Kg van elkaar, de bevolking wordt niet kleiner zoals bij een aflegger
- zwerm verhinderend

Nadeel: Kg opzoeken, tijdrovend, beschikken over OR en/of waswafels

Opgelet: de bijen in bovenste broedbak kunnen de bijen zich moerloos voelen en als gevolg hiervan moerdoppen aanzetten. Dus na 9 dagen bovenste broedbak controleren en moerdoppen verwijderen. Eventueel kan je van deze ramen met moerdoppen afleggertjes maken maar dan minstens 3 km verplaatsen.

Toon Jacobs

*Bijen drinken kleine teugjes honing uit de bloemen
en zoemen dank wanneer ze weggaan.*

*De bonte vlinder is er zeker van dat de bloemen
hem dank verschuldigd zijn.*

Rabindranath Tagore (1861 - 1941)

Honingbij op witte klaver

Zijn lindebomen toxisch of juist een belangrijke voedingsbron voor bestuivers?

De linde wordt in Europa wel eens de bijenboom genoemd en ze wordt als bijzonder waardevol voor de bijenteelt ingeschat. In België komen hoofdzakelijk volgende 4 soorten voor: *Tilia cordata* (winterlinde), *Tilia platyphyllos* (zomerlinde), de hybride *Tilia x europaea* (Hollandse linde) en *Tilia tomentosa*

(zilverlinde). De winter- en zomerlinde komen van nature in de Benelux voor. De zomerlinde bloeit als eerste, terwijl de zilverlinde als laatste bloeit. Deze bloeitijd overlapt zo een periode van ongeveer 6 weken in de maanden juni en juli wat betekent dat ze veel door insecten worden bezocht. Tilia soorten hebben insectbestuiving nodig voor hun voortplanting.

Reeds vele jaren wordt beweerd dat lindebomen toxisch zouden zijn voor hun insect bezoekers. Dit wordt gestaafd op verschillende waarnemingen van dode bijen, vaak hommels, onder deze bomen. Finaal ontstonden 2 hypothesen die deze waarnemingen zouden kunnen verklaren:

- Bloemen van Tilia soorten zijn giftig voor insecten. De nectar bevat suikers zoals mannose of alkaloiden zoals nicotine die de toxiciteit van lindebomen zou kunnen verklaren.
- Bloemen van Tilia soorten bevatten onvoldoende nectar of pollen om bestuivers te voeden.

Beide hypothesen werden door wetenschappers in Leuven onderzocht door de samenstelling van nectar en pollen van 4 Tilia soorten te bepalen. Ze hadden hierbij bijzondere aandacht voor mogelijke aanwezigheid van toxische bestanddelen en gingen na of de mortaliteit van hommels, exclusief gevoed met nectar van Tilia, verhoogde.

Onderzoekresultaten

De 4 onderzochte lindebomen vertoonden suikerconcentraties in de nectar die varieerden van 0.06 tot 0.24 mg per bloem. De zilverlinde scoorde het hoogst zowel op hoeveelheid nectar, als op aantal bloemen per kubieke meter, als op aantal pollenkorrels per bloem. Alle 4 linde soorten bleken een goede pollenbron te zijn voor bijen door hun gebalanceerde aminozuursamenstelling. In voorgaande studies wordt beweerd dat nectar van Tilia soorten bepaalde suikers zoals mannose zou bevatten dat de toxiciteit zou teweegbrengen. De aanwezigheid van bepaalde alkaloiden zoals nicotine werd eveneens als mogelijke doodsoorzaak aangewezen. Echter, geen enkele van dergelijke stoffen kon worden teruggevonden in de nectarstalen, genomen tijdens dit onderzoek. Bovendien, aan de hand van kooiproeven waarbij hommels exclusief werden gevoed met Tilia bloemen, kon geen verhoogde sterfte worden waargenomen vergeleken met de controle groep. De eerste hypothese werd door de onderzoekers dan ook wetenschappelijk weerlegd.

Dan blijft nog de mogelijkheid dat bestuivers verhongeren door veelvuldig bezoek van lindebomen. De samenstelling van nectar en pollen bleek echter voldoende waardevol te zijn voor nectar- en pollenverzamelende insecten. Eén enkele bloem van Tilia tomentosa kan 3 tot 4 mg nectar produceren dat de volgende dagen kan worden aangevuld. Lindebomen produceren meer nectar dan andere aangeplante stadsbomen, wat het verwonderlijk maakt dat deze hoge voedingsbron zou lijden tot verhoogde bijensterfte.

Bloemen van de winterlinde (Tilia cordata)

Er dient echter aangeduid in de kantlijn dat de nectarhoeveelheid in *Tilia* bloemen variabel is en verlaagt naar het einde van de dag en naar het einde van het bloeiseizoen. De wetenschappers onderzochten tijdens deze studie enkel de nectarsamenstelling van de bloemen tijdens de piek van de bloeiperiode, namelijk het einde van juni tot midden juli. In een review van onderzoekers in het Verenigd Koninkrijk in 2017 werd het ontbreken van voldoende voedingsstoffen laat in de bloeiperiode van zilverlinden als mogelijke oorzaak van de waargenomen bijensterfte aanzien. Zij stelden in deze studie een derde hypothese voor waarbij bijen chemisch worden misleid door bloemen van de zilverlinde. Deze zouden naar het einde van hun bloeiperiode bepaalde vluchtige stoffen kunnen verspreiden van hoogwaardige nectar terwijl hun bloemen geen nectar meer bevatten. Hierdoor worden de bijen gemanipuleerd en consequent aangetrokken tot de lege bloemen wat tot verhoging en verhoogde sterfte zou leiden. Caffeïne zou dergelijke vluchtige stof kunnen zijn die bijen ertoe brengt verkeerde foerageerbeslissingen te nemen en zo hun nectarvoorraad doet slinken ondanks de verhoogde foerageeractiviteit. Deze mogelijke piste dient echter nog onderzocht te worden.

De Belgische onderzoekers stellen finaal een vierde hypothese voor, namelijk een verhoogde natuurlijke bijensterfte. Lindebomen bloeien in de zomer wat samenvalt met het hoogtepunt van kolonie ontwikkeling bij bijen. De grootste hoeveelheid bijen kan dan worden teruggevonden. Door hun korte levensduur is het aantal individuele sterftes dan ook het hoogst. Doordat bijen in die periode vooral door lindebomen worden aangetrokken en deze het meest bezoeken, kunnen hier wellicht ook het meest natuurlijk gestorven bijen onder worden aangetroffen. Bovendien worden *Tilia* soorten vaak in parken of langs

straten aangeplant waar de vegetatie meestal kort is of zelfs ontbreekt. Hierdoor zijn dode bijen beter zichtbaar. Dit zou echter moeten leiden tot een zelfde hoeveelheid dode bijen op vergelijkbare hotspots van voedingsbronnen in diezelfde periode. Deze hypothese kan op dit moment echter nog niet wetenschappelijk onderbouwd worden.

Conclusies

2 vooropgestelde hypothesen weerlegd:

- Bloemen van Tilia soorten zijn NIET giftig voor insecten.
- Bloemen van Tilia soorten bevatten voldoende nectar of pollen om bestuivers te voeden.
-

2 nieuwe hypothesen dienen nog onderzocht te worden:

- Zilverlinde misleidt bijen naar lege bloemen door vluchtige stoffen van hoogwaardige nectar te verspreiden.
- Meer dode bijen onder lindebomen door natuurlijke sterfte van individuen in bijenkolonie die op dat moment op zijn grootst is.

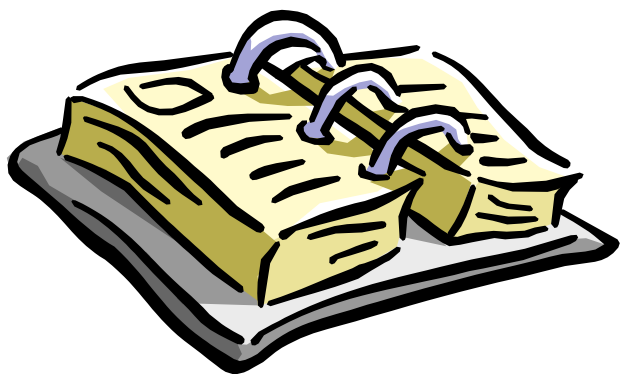
Referenties

- Jacquemart, AL., Moquet, L., Ouvrard, P. et al. Apidologie (2018) 49: 538.
- Koch H, Stevenson PC. 2017 Do linden trees kill bees? Reviewing the causes of bee deaths on silver linden (*Tilia tomentosa*). Biol. Lett. 13: 20170484.

Honingbij op Aster

TE NOTEREN

Tip:

Om het niet te vergeten,
Noteer op uw kalender en /
of agenda.

Op donderdag 22 augustus 2019 om 19.30 : Ledenvergadering
in de Stadsboerderij, Veldekensweg Turnhout

Het bijenjaar is om de imkers denken al aan het “volgende” dus :
Over inwinteren

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert
in zijn platteland

datum	Activiteiten 2019
za. 27 juli 2019	Van 1400 tot 16.00 uur Slingeren : slingerlokaal
do. 22 aug. 2019	Ledenvergadering : Inwinteren
di. 3 sep. 2019	Bestuursvergadering
do. 10 okt. 2019	Statutaire ledenvergadering + Verkiezing + Uitwinteren
di. 5 nov. 2019	Bestuursvergadering
do. 7 nov. 2019 X	Ledenvergadering ; Snoeien van drachtstruiken
vr. 13 dec 2019	Teerfeest

B-GOOD, een nieuw vierjarig onderzoeksprogramma
Van www.wur.nl

B-Good : op het bijenforum 5/06/2019

Project

Bijen@wur doet de komende 4 jaar mee aan het nieuwe internationale onderzoeksprogramma B-GOOD, Giving Beekeeping Guidance by cOMputatiOnal-assisted Decision making. Nieuwe monitoringstechnologieën worden ontwikkeld en gekoppeld aan een digitaal platform voor bijenhouders om zo veranderingen in de gezondheidsstatus van het volk op tijd waar te nemen en bij te stellen.

Honingbijen zijn essentieel voor het waarborgen van de productie van voedsel voor de groeiende wereldbevolking. Meer dan 80% van het aantal plantaardige gewassen is bestuivingsafhankelijk en dit zijn juist die gewassen die zorgen voor de vitamines en mineralen in ons dieet. De productie van bestuivingsafhankelijke gewassen neemt echter veel harder toe (sinds 1960 met 300%) dan de toename in het aantal bijenvolken wereldwijd (toename 40% over zelfde periode).

Inzicht in bijengezondheid is belangrijk

Betrouwbaar inzicht in de gezondheidsstatus van elk bijenvolk om op tijd in te kunnen grijpen als de gezondheidsstatus verslechtert, is daarom voor de bijenhouder essentieel voor een duurzame bedrijfsvoering en een optimale bestuivingscapaciteit. Tegelijkertijd is het verkrijgen van een betrouwbaar inzicht met de huidige methodes verstorend voor de bijen (en daarmee aan sich gezondheid verlagend) en tijdrovend voor de bijenhouder, en bovendien afhankelijk van de ervaring en kunde van de bijenhouder.

Nieuwe technieken voor minder belastend monitoren

Binnen het programma B-GOOD gaan we werken aan vervanging van huidige belastende monitoringmethoden door nieuwe (semi)geautomatiseerde monitoringstechnologie, zoals bijvoorbeeld het continu meten van gewicht, temperatuur, geluid en vibraties. Deze technologie wordt vervolgens gecombineerd voor gevalideerde beslissingsondersteuning. Dit zal resulteren in een basispakket dat naar behoefte uitgebreid kan worden door de bijenhouder.

Het pakket ondersteunt de bijenhouder bij het duurzaam houden van gezonde honingbijvolken op een manier die arbeidsbesparend is, die zo min mogelijk verstorend is voor het bijenvolk, en die gepaard gaat met minimaal gebruik van chemische middelen. Dit geldt zowel voor de hobby-, als professionele bijenhouders, met elk hun eigen doelstellingen en manier van bijenhouden. Met gezondere bijenvolken en een betere volksoverleving, kunnen bijenhouders in Nederland en Europa langer genieten van hun bijenvolken en meer en betere bestuivers leveren aan hun omgeving, inclusief bestuiving voor boeren en tuinders die bestuivingsafhankelijke gewassen produceren.

Europees onderzoek

B-GOOD is een EU H2020-SFS programma (juni 2019 - juni 2023), bestaande uit een consortium met 17 Europese partners en gecoördineerd door de Universiteit van Gent (Prof. Dirk de Graaf). In 9 verschillende werkpakketten wordt in 4 jaar toegewerkt naar een gebruiksklaar basispakket met nieuwe technologieën in verschillende stadia van ontwikkeling. Het programma omvat ontwikkeling van nieuwe monitoringstechnologieën, ontwerp van modellen voor het bepalen van drempelwaarden en voorspellingen voor veranderingen in bijengezondheid en het ondersteunen van beslissingen, ontwerp en uitrol van een management dataplatform. B-GOOD integreert hierbij de biologie van het honingbijvolk met het ecosysteem (incl. landbouw) en de sociaaleconomische aspecten van verschillende typen bijenhouderij-'bedrijven' voor optimale aansluiting bij de omgeving en de bijenhouder. Het totaalpakket van nieuwe technologieën en de digitale infrastructuur wordt gevalideerd door wetenschappelijke instituten en natuurlijk de eindgebruiker: de bijenhouder.

Vanuit Nederland zijn er 3 partners betrokken binnen het B-GOOD programma:

- Bijen@wur (Wageningen Plant Research) is de grootste partner in het consortium en verantwoordelijk voor het testen en valideren van het totaal pakket van nieuwe en bestaande technologieën, en deze te koppelen aan het in B-GOOD ontwikkelde digitale platform voor beslissingsondersteuning toegespitst op bedrijfsmethode. Dit testen wordt uitgevoerd in een drietrap, binnen 1) EU onderzoeksinstituten, 2) geselecteerde bijenhouders, en 3) willekeurige bijenhouders op basis van open inschrijving. De gezondheid van gezonde en

zieke bijenvolken wordt gemeten met bestaande methoden en nieuw ontwikkelde technologie. De gegevens worden gebruikt voor 1) validatie van de nieuwe technologie en 2) om inzicht te krijgen hoe veranderingen in de status van de gezondheid tijdig en betrouwbaar kunnen worden gedetecteerd voor een optimaal (digitaal) handelingsadvies aan de bijenhouder. Met deze rol is Bijen@wur ook de sleutelpartner om binnen B-GOOD de kennis uit het project door te laten stromen naar de eindgebruikers van het project.

- Wageningen Food Safety Research (WSFR) draagt binnen B-GOOD bij aan de ontwikkeling van nieuwe Lateral Flow Devices (striptesten) die worden ontwikkeld voor snelle detectie van bijonvriendelijke pesticiden in honingbijproducten en -grondstoffen die voor diverse specifieke NL productiesectoren relevant zijn voor wettelijke en bovenwettelijke controles.
- Stichting BEEP (beep.nl) is de NL partner in het consortium van wie het consortium de bestaande technologie en het bestaande dataplatform (digitale kastkaart) als uitgangspunt zal nemen. Dit wordt verder doorontwikkeld en aangevuld met aanvullende technologieën van andere partners.

Bijen@wur doet praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek aan gezondheid van honingbijen ter bevordering van voedseldiversiteit. De groep bestaat uit drie wetenschappelijke onderzoekers (3 fte) en een zevental deeltijd HBO onderzoekers (samen ~3 fte). Hier wordt nog een PhD student (1fte) aan toegevoegd, specifiek geworven voor een promotieonderzoek binnen het project B-GOOD. Sinds de komst van de varroamijt in Nederland heeft Bijen@wur zich toegelegd op het vinden van oplossingen voor dit probleem: eerst (samen met en in navolging van het buitenland) het snel vinden van doeltreffende middelen en biotechnische methoden om de mijt te bestrijden, vervolgens naar de natuurlijke selectie van bijenvolken met resistentie tegen de mijten (sinds 2007-2008), en nu met het bevorderen van bijengezondheid en professionalisering van de bijenhouderij door het ontwikkelen van automatische monitoringtechnologie (incl. monitoring van en bestrijdingsadviezen voor varroamijten).

De jacht op de Aziatische hoornaar is geopend

Maxie Eckert

info

Brussel — Alsof de bijen nog niet genoeg last hebben van pesticiden en van ziekten zoals de varroamijt, rukt nu ook de Aziatische hoornaar op. Dat is een uitheemse wespensoort die honingbijen opvreet. En als er geen honingbijen in de buurt zijn, jagen ze op wilde bijen en andere nuttige insecten. Om de verdere verspreiding van de schadelijke wesp te stoppen, roepen het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (Inbo) en onderzoekers van de UGent iedereen op om via een website te melden waar de Aziatische hoornaar zich schuilhoudt. De brandweer vernietigt de nesten dan zo snel mogelijk.

‘De Aziatische hoornaar is een insect dat hier niet thuishoort’, zegt Tim - Adriaens, onderzoeker invasieve soorten bij het Inbo. ‘Er is een groot verschil met de Europese hoornaar. Die wordt wél door roofvogels als de wespendif gevreten. De Aziatische hoornaar, daarentegen, kan hier vrij zijn gang gaan. Dat verergert de bijensterfte.’

Bonsaiboompje

Hoe de Aziatische hoornaar in Europa kon geraken, is volgens de onderzoeker het klassieke verhaal van goederen die over de hele wereld worden verscheept. ‘In 2004 is in Bordeaux een bevruchte koningin van de Aziatische hoornaar binnengekomen met een bonsaiboompje in een pot. De koninginnen kruipen graag in de aarde.’

‘De Aziatische hoornaar is een insect dat hier niet thuishoort’ Tim Adriaens Onderzoeker Inbo

De invasie van de Aziatische hoornaar doet denken aan de strooptocht van de buxusmot, ook een uitheemse soort uit Azië. ‘De stromen aan organismen die onbedoeld mee rondreizen, zijn niet te overzien’, schreef Myriam Dumortier, docent Bos- en Natuurbeleid, vorige maand nog in een opiniestuk naar aanleiding van de ravage die de buxusmot hier aanricht ([DS 20 april](#)). Net als de buxusmot is de Aziatische hoornaar intussen wijdverspreid in Europa. In

Vlaanderen werd in 2016 voor het eerst een nest van de Aziatische hoornaar opgemerkt. Een imker deed de ontdekking in een serre in Oudenaarde. Het jaar daarop, in 2017, werden acht nesten geteld. In 2018 waren het er al 61. En het houdt niet op. ‘Sinds vorig jaar is er een enorme toename van nesten in Vlaanderen’, zegt Adriaens.

Van die 61 nesten vorig jaar werden er overigens slechts 55 gevonden en vernietigd. Want ook als imkers een aanval op hun bijenkasten vaststellen, wordt het nest niet altijd ontdekt. Vandaar ook de brede oproep aan de bevolking om Aziatische hoornaars en hun nesten (met foto’s) te melden via de website ‘Vespa-Watch’.

Het project is opgezet als een Citizen Science-project, waarbij burgers melding kunnen maken van Aziatische hoornaars en ook inzendingen van anderen kunnen bekijken en valideren. De website legt uit hoe je actief nesten kan opsporen.

Invasie doet denken aan strooptocht van buxusmot, ook een uitheemse soort uit Azië

‘Ze kunnen in principe overal zitten’, zegt Adriaens. ‘In het voorjaar maken de koninginnen kleine nestjes die je in de tuin, onder dakgoten of in de garage kunt vinden. Als het nest te klein wordt, verhuizen de wespen. Ze maken papieren ballen die je typisch in bomen, boven 15 meter hoogte, vindt. Die papieren ballen kunnen een diameter hebben van meer dan 1 meter.’

Zender op wespentaille

Zal de Aziatische hoornaar met de hulp van burgers en ‘snelleresponsteams’ van de brandweer uitgeroeid kunnen worden in Europa? Adriaens: ‘We hebben die vraag voorgelegd aan experts. Onhaalbaar, klonk het. Anderzijds is het onderzoek naar een betere bestrijding in een stroomversnelling gekomen sinds de Aziatische hoornaar op de lijst staat van invasieve soorten die de biodiversiteit bedreigen. Alle lidstaten zijn daardoor verplicht om de wespensort in te dijken.’

‘Britse onderzoekers experimenteren op dit moment bijvoorbeeld met miniatuurzenders die bevestigd worden op de taille van de hoornaars. Daarmee kunnen nesten heel snel gevonden worden. En Portugese collega’s ontwikkelen suikerbolletjes met vergif dat de Aziatische hoornaars meenemen naar hun nest.’

‘Of we de soort hier echt kunnen uitroeien of niet, we moeten de populaties van de Aziatische hoornaar zo klein mogelijk proberen te houden.’

Meld Aziatische hoornaars op de website van Vespa-Watch

<https://vespawatch.be>

